



# Verslag IAO COVID-19

**16 maart 2020, 10.00u**

**Departementaal vertrouwelijk**

# NCTV



## Beeld en duiding (1)

VWS:

- OMT advies van afgelopen donderdag gaf voorstellen voor maatregelen. RIVM heeft daarop verder gemodelleerd om te bezien wat gedaan moet worden. Er zijn drie scenario's gemaakt die aanleiding waren voor de maatregelen die gisteren zijn afgekondigd (verlengd OMT advies).
- Vanavond zal de MP hierover een statement geven. Verzoek aan allen om hierover nog niet te communiceren tot die tijd.
- Er zijn drie scenario's:
  - Uitrazen
  - Gecontroleerd uitrazen
  - Gecontroleerde 'lock down'



## Beeld en duiding (2)

### Duiding

- Duiding is uitgereikt.
- Volksgezondheid: genoemde aantallen van besmettingen/slachtoffers zijn relatief klein maar gaan een majeure rol spelen in hoe mensen gaan reageren wat dit gaat doen met het vertrouwen van de bevolking in de overheid.
- Druk op volksgezondheid neemt toe
- Opvallend beeld dat de overheid reactief op zou treden (maatregelen als gevolg van politieke druk)
- Bevolking is zicht bewust van de impact van COVID-19 en volgt de maatregelen.
- Aandacht voor impact maatregelen voor diverse sectoren



## Beeld en duiding (3)

- 8 gamechangers:
  - Overlijden gezonde mensen
  - Verkrijgen primaire levensbehoeften onder druk
  - Vitale processen onder druk
  - [Redacted]
  - [Redacted]
  - [Redacted]
  - [Redacted]
  - [Redacted]
  - [Redacted]
- Beeld achter de feiten
- Incidenten bij ziekenhuizen als gevolg van schaarste
- Desinformatie

11.1  
10.2.g



## Beeld en duiding (4)

- Aandachtspunt: zware druk op de communicatie, behoefte aan meer eenduidigheid
- Aandachtspunt: eigenstandige besluiten die niet in lijn zijn met de adviezen
- Aandachtspunt: ICT capaciteit tbv thuiswerken.



# Omgevingsanalyse

- Er is veel aandacht voor de nieuwe maatregelen van 15 maart 2020. Informatiebehoefte zit vooral op opvang ouders cruciale beroepen en definitie van eet- en drinkgelegenheden. Behoeftte aan concrete vertaling, of betere toelichting op de motivatie van de maatregelen.
- De toon in de media wordt serieuzer en ernstiger en er komt meer aandacht voor de gedragscomponent: in hoeverre houden mensen zich aan het advies van het kabinet.
- Burgers en ondernemers tonen begrip voor de maatregelen van afgelopen donderdag. Regelmatig klinkt de verwachting dat er strengere maatregelen zullen volgen en dat ook Nederland 'op slot' gaat.
- Er is veel aandacht voor de maatregelen en aangescherpte regels van ziekenhuizen in anticipatie op het grote aantal nieuwe patiënten.
- Uit sfeerrapportages blijkt dat het vooralsnog veel rustiger is op straat, maar zeker niet uitgestorven. Veel media besteden zondag aandacht aan de Vlaamse 'coronatoeristen' in Zeeuwse kustplaatsen en de tegenmaatregelen (o.a. sluiting horeca & parkeerplaatsen) die enkele Zeeuwse gemeenten nemen.
- Ondanks alle oproepen om het niet te doen, wordt er zaterdag nog volop gehamsterd in de supermarkten.



# Peilingen

## **Peiling Maurice de Hond (dd 15 maart 2020)**

- Zeven op de tien Nederlanders vinden dat het kabinet de juiste maatregelen heeft genomen om de corona-uitbraak te beteugelen, al vindt de helft van hen wel dat dat te laat is gebeurd.
- Van de Nederlanders vindt 23 procent dat er te weinig maatregelen zijn genomen en 7 procent vindt het juist te veel.
- De helft van de ondervraagden vindt het een slecht idee om de scholen open te houden, een derde vindt het juist prima.
- Veel mensen zeggen de algemene adviezen tegen verspreiding van het coronavirus op te volgen. Rond een kwart van de ondervraagden geeft aan extra spullen te hebben gekocht.



# Terugblik proces besluitvorming + maatregelen ICCb (1)

Do 12/3: MCCb - besluit landelijke maatregelen, gevolgd door debat TK

- Landelijk afgelasten evenementen 100+, thuiswerken, sociale afstand

Vr 13/3: IAO – aanpak geclusterd langs 4 thema's (zie ook agendapunt 4)

Zo 15/3: MCCb naar aanleiding van overleg kabinetsleden in Catshuis – besluit nadere maatregelen

- Opschorting onderwijs en kinderopvang (m.u.v. cruciale beroepsgroepen)
  - Eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs gaan dicht
- Verlenging maatregelen t/m 6 april





## Terugblik proces besluitvorming + maatregelen ICCb (2)

- We gaan voortaan uit van een kernbezetting MCCb
- Overleggen vandaag: 10.00 IAO (breed), 11.30 ICCb (breed), 14 uur MCCb (kernbezetting: gisteren waren dat premier, min J&V, min. MZS (Bruins), min VWS, vicepremier de Jonge, Onderwijs (Slob), Kinderopvang (van Ark), voorzitter veiligheidsberaad en portefeuillehouder GHOR (Bruls en Scholten) afhankelijk van de agenda.
- De structuur zal t/m september zo draaien.
- Om 15 uur worden de overige ministers bijgepraat [REDACTED]
- MP zal vanavond de pers te woord staan.

11.1



# Terugblik proces besluitvorming + maatregelen ICCb (3)

- Bijeenkomst min J&V met voorzitters vr zodat veiligheidsberaad wordt meegenomen
- Minister Bruins heeft overleg met de koepels in de zorgwereld.
- Politie: tbv continuïteit organisatie: verzoek alle partijen bij blijven praten. Hiervoor zijn ook de overleggen IAO, ICCb, MCCb.
- Vicepremiers zullen na briefing van de rest contact opnemen met koepels. Verzoek voorafgaand aan de ICCb lijstje aanleveren welke organisaties de vakministers moeten contacteren.
- Niet standaard alle vice premiers bij kernbezetting MCCb
- Eventuele aanvullingen lijst cruciale beroepen worden bekeken en gaan met onderliggende argumentatie via IAO naar ICCb voor besluitvorming
- BZK: in brief zelf bepalen wie cruciale functie hebben (rijksberoepen) elk departement beslist zelf. BZK regelt die voor de rijksoverheid.



## Thema's crisisbeheersing: stand van zaken

- Er zijn vier thema's geprioriteerd. Langs die lijnen worden de werkzaamheden gedaan, elk thema heeft een 'trekker'



## Thema: Houd de IC-lijn en zorg voor kwetsbare groepen (VWS)

VWS:

- Er zijn vijf thema's geïdentificeerd die hier verband mee houden:
  1. beschermingsmaatregelen, hulpmiddelenkant: richting regio, afstemming met ROAZ, contact met EU om inkoop te regelen.
  2. communicatieteam
  3. Caribisch team: vanuit verantwoordelijkheid zorg op de eilanden, nog niet veel import, wel al maatregelen zoals een vliegban.
  4. crisiscapaciteit: voorkomen dat IC capaciteit op raakt, curatieve zorg met koepels hebben contact in de regio's. ROAZ regio's op rood, wat betekent dat de capaciteit anders wordt ingezet en IC capaciteit behouden blijft.
  5. zorg voor kwetsbare doelgroepen: team werkt aan langdurige zorg, verpleegtehuizen, gehandicaptenzorg, initiatieven in de samenleving, richtlijnen wie gaat werken in de zorg.



## Thema: Houd de IC-lijn en zorg voor kwetsbare groepen (VWS)

Defensie: verzoek om sturing op bijstandsaanvragen die binnenkomen bij Defensie (ook via de pers). Dit loopt via LOCC-N.  
Afspraak: LOCC-N, VWS en Defensie houden hierover contact.



## Continuïteit vitale processen (1)

- Voorzitter bedankt aanwezigen voor al het werk van afgelopen tijd
- Stuk analyse continuïteit is uitgereikt
- We hebben veel continuïteitsplannen die voor een belangrijk deel zijn uitgewerkt. We kunnen uitval 30% aan. Om knelpunten die vragen om bestuurlijke besluitvorming scherper in beeld te krijgen (prioritering bijv) moet in een vervolg van de analyse nog worden bekeken op welke punten bestuurlijke besluitvorming nodig is afgezet tegen de kennis hoe lang de IC lijn het nog volhoudt.
- Vervolgvraag is dus: Hoe lang in de tijd kunnen we processen continueren en wat is nodig om processen weer opnieuw op te starten. Resultaat zal in volgende IAO worden besproken.
- EZK: verzoek continuïteitsplannen niet breder te verspreiden.
- Herhaling afspraak: Dep V is voor departementen.



## Continuïteit vitale processen (2)

- FIN: vraag aandacht voor uitval 30-50 procent vs afwezigheid van kantoor (thuiswerk). Continuïteit kan ook in het geding komen omdat mensen vanuit huis werken. Dit moet een plek krijgen in de 30-50 procent uitval. Mensen kunnen wel naar kantoor worden teruggehaald als dat nodig is. Werkgever kan dit besluiten.
- LOCC: hulpverleningsdiensten: vraagt aandacht voor probleem 1 of 2 ouders in cruciale functies, signalen dat het niet lukt om mensen aan het werk te houden. Inmiddels op website dat 1 ouder in cruciale functie volstaat voor opvang kinderen. LOCC oppert: Bezien of personeel uit andere onderdelen creatief kan worden ingezet bijv. op call centers.



# Financieel-economische stabiliteit

Zie handout





## Uitgangspunten nota

- Verdere uitwerking van de scenariosessie 11 maart.
- Indeling in 3 fases
- Aanvullingen vanuit SZW, BZ(BHOS), BZK & Wonen, LNV
- De fases gelden voor Europees Nederland. Caribisch Nederland en Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de landen uit het Koninkrijk zullen, gezien o.a. de afhankelijkheid van toerisme, in het bijzonder negatieve gevolgen ervaren. Maatregelen, zoals bijvoorbeeld de werktijdverkorting, kunnen daarnaast niet 1:1 worden doorgevoerd. Voor deze landen zijn dus maatregelen op maat nodig, die op een later moment moeten worden uitgewerkt



## Kernpunten

- Het coronavirus zorgt voor een aanbod- en vraagschok in de economie. Daarnaast zijn duidelijke effecten terug te zien op de beurs.
- Verschillende scenario's zijn denkbaar (zie tabel 1). De scenario's doen zich voor in opvolgende fasen en verschillen t.a.v. de duur en de verspreiding van het virus, zowel nationaal als internationaal.
- Per fase zijn verschillende overheidsinterventies mogelijk.
- Vanwege implementatietermijnen is het van belang tijdig voorbereidingen te treffen voor alle fasen.



# Samenvatting (1)

	<b>Fase 1: sluiten van niet-noodzakelijke winkels en openbare plekken</b>	<b>Fase 2: producten en diensten ontoegankelijk</b>	<b>Fase 3: mondiale crisis</b>
<b>Aanbod</b>	Uitval productie in China, verstoring van mondiale ketens.	Uitval productie in Nederland, liquiditeitsproblemen bij bedrijven, minder uitvoer en invoer.	Uitval productie wereldwijd. Volledige ontwrichting van mondiale ketens. Massale faillissementen, ook van grotere bedrijven. Voedsel- en energievoorzienings-zekerheid in het geding. Woningbouwproductie valt stil.
<b>Vraag</b>	Geen toerisme, beperkte lokale horeca, geen zakelijk verkeer.	Bovenop fase 1, geen goederentransport en uitstel van consumptie en investeringen. Wel hamsteren uit paniek.	Bovenop fase 2, stop van consumptie en investeringen. Massaal ontslag en daarmee toenemende werkloosheid. Vooral werknemers met flex en nuluren contracten en zzp'ers worden geraakt. Grote vermogensverliezen bij huishoudens en private partijen op de woningmarkt met grote effecten op consumptie, investeringscapaciteit en druk op de financiële sector.



## Samenvatting (2)

	Fase 1: sluiten van niet-noodzakelijke winkels en openbare plekken	Fase 2: producten en diensten ontoegankelijk	Fase 3: mondiale crisis
<b>Financieel</b>	Lagere verwachte winst en dalende beurskoersen.	Onzekerheid leidt tot kelderende winsten en koersen. Dekkingsgraad pensioenfondsen onder druk.	Beurzen en aandelenkoersen staan op donkerrood, gebrek aan vertrouwen. Dekkingsgraad van pensioenen zodanig onder druk dat de uitkeringen omlaag moeten. Bankenunie is nog niet af. Besmettingsgevaar landen en banken binnen de Eurozone. <b>Mogelijke druk op ESM/IMF.</b>
<b>Beleids-reactie</b>	WTV, BMKB, begrotingsbeleid en automatische stabilisatie, fiscaliteit, monitoren financiële markten. EU en internationale coördinatie.	Maatregelen van fase 1 uitbreiden, opschalen en voorwaarden versoepelen, noodwetten voorbereiden, EU en internationale coördinatie.	Maatregelen van fase 2, noodwetgeving inzetten, omscholing en dienstverlening gemeenten versterken. Over verdergaande maatregelen wordt in de Vijfhoek nagedacht.
<b>Bestuurlijke risico's en knelpunten</b>	Druk op WTV en uitvoeringsinstanties, fase 2.	Tekort aan capaciteit, budget, aanpassen wetgeving duurt lang, fase 3.	Langdurige economische instabiliteit en sociale onrust.



- In ICCb: zowel over continuïteitsplannen als voor economische gevolgen kan worden gemeld dat we werken aan scenario's, er is nog geen besluitvorming nodig.
- FIN: Parallel is er aan een brief gewerkt, gisteravond is er een call geweest met diverse ministers en is in een ambtelijk vijfhoek besproken.
- I&W: Als capaciteit in de transportsector omlaag gaat dan keteneffecten voor andere sectoren. Prioritering van goederen is aandachtspunt waar nu over wordt nagedacht.



# Projectinrichting COVID-19



## Besluiten te nemen in ICCB en MCCB

- Vaststellen – geactualiseerde - crisisaanpak\* COVID-19:  
Projectorganisatie, doelstellingen, thema's
- Nader (laten) uitwerken van voorgestelde thema's

\* *aanpak wijzigt op het moment dat de actuele situatie daarom vraagt*



# Crisisaanpak COVID-19 (elk onderdeel nader toegelicht)

- A. Doelstellingen Kabinet
- B. Uitgangspunten in crisisaanpak
- C. Geprioriteerde thema's
- D. Communicatie
- E. Overige thema's in crisisaanpak
- F. Organisatievorm (projectorganisatie COVID-19).





## A. Doelstellingen Kabinet

1. Voorkomen van besmettingen van *kwetsbare* Nederlanders (in binnen- en buitenland);
2. Beperken van besmettingen in Nederland of de gevolgen daarvan;
3. Waarborgen van continuïteit samenleving & vrij verkeer mensen en goederen en het beperken van maatschappelijke onrust.



## B. Uitgangspunten projectorganisatie COVID-19

- Crisisstructuur op basis van Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming is leidend
- Coördinatie op crisisaanpak COVID-19 ligt bij JenV /NCTV
- Nationaal i.s.m. lokaal, eenduidig beleid en toepassing
- LOCC-N / LOTC inzetten voor coördinatie op operationele proces (aangevuld vanuit Defensie, inclusief logistieke proces)
- Interdepartementale capaciteiten voor projectorganisatie en uitvoering thema's beschikbaar vanuit de departementen /organisaties die een rol hebben.



## C. Geprioriteerde thema's (met eerst verantwoordelijke departement)





## D. Communicatie

- Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie voorziet in gecoördineerde en afgestemde overheidscommunicatie
- I.s.m. departementen en regionale besturen
- Binnen de geprioriteerde thema's biedt NKC communicatie-expertise en advies
- Door middel van omgevingsanalyses en aanvullende peilingen draagt NKC bij aan afweging van belangen en draagvlak.



## E. Overige thema's in crisisaanpak



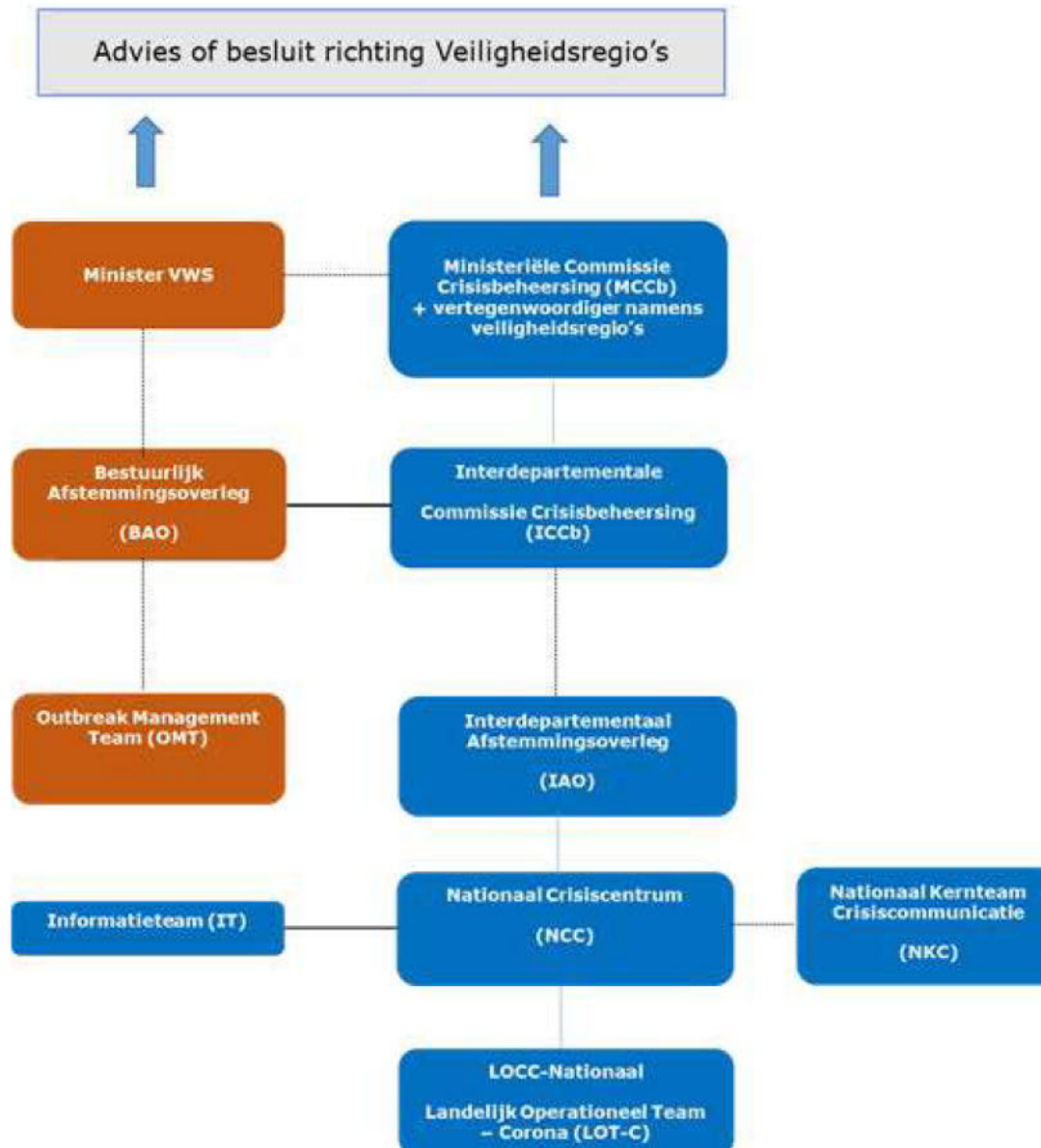


## F. Organisatievorm (projectorganisatie)





# Bijlage 1: Sturingsmodel ICCB en MCCB





# Bijlage 2: Sturingsmodel Projectorganisatie COVID-19 (IAO)

Volgt bij nadere uitwerking





## Projectinrichting COVID-19 (2)

- IAO akkoord om dit voorstel te agenderen in ICCb
- BZ: mist mondiale kant in de doelstelling. Dit is een doorsnijdend thema op alle vier de thema's. BZ vraag aandacht voor kernbezetting hierop.
- I&W: verzoek om structurele inzet interdepartementale crisisjuristenpool
- LOCC: uitgangspunt moet zijn LOCC, LOCCN, wordt aangepast.
- LOCC: hoe sluiten we LOCC-N, LOT-C, LOCC aan op overleggen? Wordt opgepakt.
- Parlementaire afstemming: ambitie en afspraak is om elkaar niet te verassen. NCTV coördineert het parlementaire proces (timing en onderlinge congruentie). Hier is een team mee aan de slag bij de NCTV



## Projectinrichting COVID-19 (3)

- Juridisch: er komt een aanvullend aanwijzingsbesluit van minister Bruins, noodverordening Veiligheidsregio's. Verzoek: tegen welke wetgeving loop je aan, welke knelpunten en ambitie om oplossingen bijeen te brengen in één besluit/kader.



## Aangepast reisadvies: de wereld op oranje

- Stuk van BZ over reisadvies: 'de wereld op oranje', is een algemeen reisadvies voor de wereld. Alleen noodzakelijk reizen.
- Is afgestemd met betreffende departementen
- Aandachtspunt dat stukken snel worden gemaakt en afgestemd moeten worden.



# Communicatie



## Aanpak communicatie

### **Intensivering en activeren van communicatie over:**

- Landelijke maatregelen/gevolgen t/m 6/4 voor onderwijs en kinderopvang
- Landelijke maatregelen/gevolgen t/m 6/4 voor eet- en drinkgelegenheden, sportclubs, sauna's, sexclubs

### **Daarnaast continu aandacht voor communicatie van:**

- Maatregelen van donderdag 12 maart (via tv-spots/online/banners/factsheets, posters, dovenfilmpjes)



# Acties communicatie

## **Dat doen we door:**

- Nation adres door MP (maandag)
- **factsheets** aanvullende maatregelen onderwijs en horeca/sport ect (incl vertalingen en gebarenfilmpjes)
- **aanvulling** dossier en middelen Q&A op rijksoverheid.nl
- publieksinformatienummer 0800-1351 **langer geopend tot 22.00 uur (ipv 20.00u)**
- Social media / webcare versterking (start deze week)
- Flitspeiling – resultaten
- Dagelijkse update (Corona Journaal)

## **Doorlopend:**

- afstemming woordvoering en optredens in de media
- oog voor specifieke doelgroepen (ook via departementen/regio's) zoals koepelorganisaties onderwijs/opvang, Koninklijke Horeca NL en anderen.
- afstemming met veiligheidsregio's en gemeenten



## Acties en afspraken IAO 16 maart 10.00 u

- 3 vice MP's zullen contact opnemen met diverse koepels. Aan DCC's is verzoek gedaan om voor eigen vakminister lijst op te stellen met meest relevante koepels. Overzicht aanleveren vandaag voor 12.00u zodat deze lijst in MCCb kan worden afgestemd.
- Aan de DCC's is gevraagd aan te geven tegen welke wetgeving aangelopen wordt die voor knelpunten zorgt en die mogelijk (tijdelijk) moet worden opgeschort.
- Lijn leggen tussen VWS (ROAZ) , Defensie en LOCC om te borgen dat aanvragen zaken tbv IC capaciteit gestroomlijnd via 1 kanaal, bij voorkeur via LOCC-N, blijven lopen.
- Hoe gaan we om met vertrouwelijke stukken. Kwalificatie van departementaal vertrouwelijk betekent dat stukken niet zomaar verder verspreid mogen worden.
- Inzetten interdepartementale juristen pool
- IAO overleggen worden voortaan bemenst door 1 dedicated directeur.



## Acties en vervolg (1) IAO 16 maart 10.00 u

- Voorzitter bedankt iedereen voor aanwezigheid en inspanningen
- IAO overleg gaat in het vervolg in andere samenstelling verder